

ПОВІДОМЛЕННЯ

про підозру

місто Дніпро

«26» вересня 2024 року

Старший слідчий - криміналіст слідчого відділу 2 управління (з дислокацією у м. Маріуполь Донецької області) ГУ СБ України в Донецькій та Луганській областях старший лейтенант юстиції Жижома Ярослав Олександрович, розглянувши матеріали кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42022050000000045 від 21.02.2022 та встановивши наявність достатніх доказів, а також підстав для повідомлення про підозру у вчиненні злочину, відповідно до ст. ст. 42, 276, 277, 278, 279 КПК України, –

ПОВІДОМИВ:

Пушилїна Дениса Володимировича, 09.05.1981 року народження, громадянина України, українця, уродженця міста Макіївка Донецької області, т.зв. главу ДНР

зареєстрованого за адресою: Донецька область, м. Макіївка, вул. Руднева, буд. 3, кв. 68, фактичне місце проживання не встановлено, ІПН 2971405791,

про те, що він підозрюється в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України, за наступних обставин.

З лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією Російської Федерації проти України та окупацією частини території України. У ході вказаного міжнародного збройного конфлікту 24 лютого 2022 року президент РФ оголосив початок так званої спеціальної військової операції, що полягала у здійсненні повномасштабного вторгнення ЗС РФ, інших збройних формувань РФ та підконтрольних їм угруповань іррегулярних збройних формувань на територію України.

Факт повномасштабного збройного вторгнення на територію України не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних

організацій, зокрема резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п. п. 17, 18 наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (Україна проти РФ та ін.)».

Відповідно до ст. 2, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, Конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Таким чином, з лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією РФ проти України, окупацією частини території України, що вказує на поширення дії на території України законів та звичаїв війни (норм МГП).

При цьому, згідно ст. 47 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 особи, що перебувають під захистом, які знаходяться на окупованій території не будуть у жодному разі та жодним чином позбавлені переваг цієї Конвенції у зв'язку з будь-якими змінами, запровадженими стосовно керівних установ чи управління цією територією внаслідок її окупації, або у зв'язку з будь-якою угодою, укладеною між владою окупованої території та владою окупаційної держави, або у зв'язку з анексією окупаційною державою всієї або частини окупованої території.

Відповідно до ст. 51 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 окупаційна держава не може примушувати осіб, що перебувають під захистом, служити в її збройних чи допоміжних силах. Забороняється будь-який тиск чи пропаганда, спрямовані на забезпечення добровільного вступу на військову службу.

Водночас, згідно ст. 147 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, до серйозних порушень, серед іншого, належить примушення особи, що перебуває під захистом, служити в збройних силах ворожої держави.

Відповідно до ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 воюючій стороні також забороняється примушувати громадян супротивної сторони брати участь у військових діях, спрямованих проти їхньої власної держави, навіть у випадку, якщо вони перебували на службі такої воюючої сторони до початку війни.

Керівництвом окупаційної адміністрації РФ («ДНР») за попередньою змовою з вищим військово-політичним керівництвом РФ, в умовах триваючого міжнародного збройного конфлікту 19.02.2022, в порушення положень ст. 51 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни

від 12.08.1949, ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907, на тимчасово окупованій території Донецької області оголошено примусову загальну мобілізацію громадян України, які мешкають на тимчасово окупованій території Донецької області, для участі у збройній агресії РФ проти України.

Крім того, з метою реалізації політики окупації та остаточної т.зв. інтеграції окупованих території Донецької області до складу «ДНР», придушення спротиву проукраїнського населення, керівництвом окупаційної адміністрації РФ в Донецькій області прийнято низку юридично нікчемних документів, законність яких не визнається державою Україна – законів та підзаконних нормативних актів «ДНР», направлених на забезпечення примусової загальної мобілізації громадян України, а саме (мовою оригіналу):

- Закон ДНР № 15/04-ВС «О вооруженных силах ДНР» от 20.06.2014;
- Закон ДНР № 08-ИНС от 13.02.2015 «О военной обязанности и военной службе», принятый Постановлением Народного Совета ДНР № I-58П-НС от 13.02.2015;
- Закон ДНР № 10-ИНС от 26.02.2015 «О мобилизационной подготовке и мобилизации», принятый Постановлением Народного Совета ДНР от 17.02.2015;
- Закон ДНР № 23-ИНС от 24.03.2015 «Об особых правовых режимах», принятый Постановлением Народного Совета ДНР № I-100П-НС от 24.03.2015;
- Закон ДНР № 84-ИНС от 14.08.2015 «Об обороне», принятый Постановлением Народного Совета ДНР от 14.08.2015;
- Указ Главы ДНР № 79 от 25.03.2021 «О призыве граждан 1994-2003 годов рождения на военную службу в апреле-июле 2021 года»;
- Указ Главы ДНР № 29 от 19.02.2022 «О проведении общей мобилизации»;
- Указ Главы ДНР № 31 от 22.02.2022 «О призыве граждан 1995-2004 годов рождения на военную службу по мобилизации»;
- Указ Главы ДНР № 94 от 19.03.2022 «О специальных формированиях»;
- Указ Главы ДНР № 99 от 31.03.2023 «О мерах обеспечения призыва граждан 1996-2005 годов рождения на военную службу в Донецкой Народной Республике в 2023 году»;
- Указ Главы ДНР № 131 от 28.04.2023 «О создании призывной комиссии Донецкой Народной Республики по мобилизации граждан Российской Федерации и призывных комиссий муниципальных образований Донецкой Народной Республики по мобилизации граждан Российской Федерации»;
- Указ Главы ДНР № 124 от 28.03.2024 «О мерах по обеспечению призыва граждан 1994-2006 годов рождения на военную службу в Донецкой Народной Республике в 2024 году»;
- Указ Главы ДНР № 221 от 14.05.2024 «Об упразднении (о ликвидации) Управления Народной милиции Донецкой Народной Республики».

Так, 20.06.2014 представниками окупаційної влади прийнято т.зв. «Закон ДНР «О вооруженных силах ДНР» № 15/04-ВС, у відповідності до якого створено незаконне збройне формування «вооруженные силы ДНР», завданням яких є збройне утримання тимчасово окупованих територій Донецької області та участь у збройній агресії проти України спільно з військовослужбовцями ЗС Російської Федерації. При цьому до органів військового управління віднесено т.зв. «военные комиссариаты».

Відповідно до ч. 3 ст. 8 т.зв. «Закона ДНР» № 08-ІНС от 13.02.2015 «О военной обязанности», передбачено, що (мовою оригіналу) «воинский учет граждан, за исключением граждан, указанных в пункте 3 настоящей статьи, осуществляется военным комиссариатом (его отделами) по месту их жительства, а граждан, прибывших на место пребывания на срок более трех месяцев или проходящих альтернативную гражданскую службу, – по месту их пребывания. Военный комиссариат осуществляет воинский учет граждан через свои отделы по районам (городам)».

П. 1 ст. 9 вказаного т.зв. «Закону», передбачено, що (мовою оригіналу) «первоначальная постановка на воинский учет граждан мужского пола осуществляется в период с 1 января по 31 марта в год достижения ими возраста 17 лет комиссиями по постановке граждан на воинский учет, создаваемыми в городах (без районного деления), районах, и в районах городов (с районным делением), а также в органах местного самоуправления и организациях решением Председателя Правительства Донецкой Народной Республики (руководителя высшего исполнительного органа государственной власти Донецкой Народной Республики) по представлению военного комиссара».

П. 1 ст. 28 вказаного т.зв. «Закону», передбачено, що (мовою оригіналу) «решением Председателя Правительства Донецкой Народной Республики создается призывная комиссия Донецкой Народной Республики, в состав которой включаются:

- Председатель Правительства Донецкой Народной Республики – председатель комиссии;
- военный комиссар – заместитель председателя комиссии».

У відповідності до вимог ч. 1 ст. 4 т.зв. Закону «ДНР» № 10-ІНС от 26.02.2015 «О мобилизационной подготовке и мобилизации», встановлено що (мовою оригіналу) «глава Донецкой Народной Республики: 1) определяет цели и задачи мобилизационной подготовки и мобилизации в Донецкой Народной Республике; 6) в случаях агрессии против Донецкой Народной Республики или непосредственной угрозы агрессии, возникновения вооруженных конфликтов, направленных против Донецкой Народной Республики, объявляет общую или частичную мобилизацию с одновременным направлением указанного решения для его незамедлительного утверждения Народным Советом Донецкой Народной Республики».

Згідно вимог ст. 20 вказаного т.зв. «Закону» передбачено, що (мовою оригіналу) «при объявлении мобилизации граждане, подлежащие призыву на военную службу, обязаны явиться на сборные пункты в сроки, указанные в мобилизационных предписаниях, повестках и распоряжениях военного

комиссариата (его отделений). Гражданам, состоящим на воинском учете, с момента объявления мобилизации воспрещается выезд с места жительства без разрешения военного комиссариата (его отделений).

Крім того, 24.03.2015 т.зв. «урядом ДНР» прийнято т.зв. «Закон Донецкой Народной Республики» № 23-ІНС от 24.03.2015 «Об особых правовых режимах». Частиною 1 статті 29 т.зв. «Закону» передбачено, що (мовою оригіналу) «военное положение на территории Донецкой Народной Республики вводится указом Главы Донецкой Народной Республики». П. «Б» ч. 2 ст. 29 передбачено, що (мовою оригіналу) «одновременно с введением военного положения указом Главы Донецкой Народной Республики о введении военного положения может объявляться мобилизация». Статтею 34 визначено повноваження т.зв. «главы Донецкой Народной Республики по обеспечению режима военного положения», а саме (мовою оригіналу):

«1. Глава Донецкой Народной Республики:

а) осуществляет руководство организацией обеспечения режима военного положения;

в) контролирует осуществление мер военного положения;

д) издает нормативные правовые акты по вопросам военного положения;

е) устанавливает порядок привлечения сил и средств Вооруженных сил Донецкой Народной Республики, других войск, формирований и органов к обеспечению режима военного положения и определяет их задачи в соответствии с настоящим Законом;

и) определяет порядок прохождения военной службы в период действия военного положения».

Статтею 37 на громадян, які перебувають на території т.зв. «Донецкой Народной Республики» накладено ряд обмежень їх конституційних прав, а саме (мовою оригіналу):

«Граждане и другие лица в условиях действия особых правовых режимов обязаны:

а) выполнять требования настоящего Закона, законов Донецкой Народной Республики, иных нормативных правовых актов Донецкой Народной Республики по вопросам особых правовых режимов;

в) являться по вызову в органы государственной власти и управления, органы самоуправления, органы военного управления, обеспечивающие особые правовые режимы, а также в военные комиссариаты по месту жительства;

г) выполнять требования, изложенные в полученных ими мобилизационных предписаниях, повестках и распоряжениях органов государственной власти и управления, органов самоуправления, органов военного управления, обеспечивающих особые правовые режимы, а также военных комиссариатов;

д) участвовать в работах оборонного характера, а также вступать в специальные формирования в порядке, установленном Главой Донецкой Народной Республики;

е) предоставлять в соответствии с настоящим Законом, другими законами Донецкой Народной Республики, указами Главы Донецкой Народной

Республики в целях обеспечения безопасности человека, общества и государства, обороны страны имущество и ресурсы, находящиеся в их собственности, с последующим возмещением государством понесенного ими ущерба в порядке, определяемом указом Главы Донецкой Народной Республики».

У подальшому, 14.08.2015 представниками окупаційної влади прийнято т.зв. «Закон ДНР «Об обороне», відповідно до ст. 1 якого збройними силами «ДНР» є підрозділи «народной милиции Донецкой Народной Республики», а т.зв. указом № 418 від 03.12.2020 створено незаконне військове формування «управление Народной милиции ДНР», на яке покладено функції здійснення збройного опору ЗСУ на території Донецької області та забезпечення захисту життєдіяльності діючої окупаційної адміністрації Російської Федерації від зовнішніх загроз.

Відповідно до п. 1.3 т.зв. «Положения об Управлении Народной милиции ДНР» до його структури входять органи військового управління, зокрема «военные комиссариаты», представникам яких доручено проведення набору осіб для їх участі у здійсненні збройній агресії проти України.

Вказане непередбачене законом збройне формування має організовану структуру військового типу, а саме єдиноначальність, підпорядкованість, чітку ієрархічність та дисципліну, його учасники озброєні вогнепальною зброєю, вибухівкою, а також мають тяжке військове озброєння та військову техніку. В зазначеному формуванні визначено механізм вступу до нього, порядок проходження служби, в кожному структурному підрозділі ставляться завдання щоденної діяльності, що полягає в здійсненні методами військових операцій силової підтримки незаконно створених структур «ДНР», придушення організованого опору населення на окупованій території, депортації населення Донецької області, встановлення режиму військового стану, протистояння підрозділам Збройних Сил України та правоохоронних органів України, знищення їх живої сили і матеріальних засобів, а також скоєння інших тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень. Вказані формування дислокуються в різних населених пунктах і місцевостях на тимчасово окупованій частині Донецької області та мають загальну координацію керівництва.

Так, до складу «народной милиции ДНР» входять наступні відділи «военного комисариата ДНР», незаконно створені на тимчасово окупованій території Донецької області:

1. ВВК «ДНР» по Київському, Ворошиловському та Калининському районам м. Донецька;
2. ВВК ДНР по Пролетарсько-Будьоновському району м. Донецька;
3. ВВК ДНР по Петровсько-Куйбишевському району м. Донецька;
4. ВВК ДНР по м. Горлівка;
5. ВВК ДНР по Центрально-міському району м. Макіївка;
6. ВВК ДНР по Радянському району м. Макіївка;
7. ВВК ДНР по Червоногвардійському району м. Макіївка;
8. ВВК ДНР по Амвросіївському району;

9. ВВК ДНР по Єнакіївському району;
10. ВВК ДНР по Новоазовсько-Тельманівському району;
11. ВВК ДНР по Снежнянсько-Торезькому району;
12. ВВК ДНР по Старобешівському району;
13. ВВК ДНР по м. Харцизьку;
14. ВВК ДНР по м. Шахтарську,

керівники яких в своїй діяльності підпорядковані т.зв. «воєнному комісару Донецької народної республіки».

У подальшому т.зв. «указом Глави Донецької Народної Республіки Пушиліна Д.В. № 29 від 19.02.2022 «О проведенні общої мобілізації» оголошено загальну мобілізацію на тимчасово окупованій території Донецької області.

Пунктом 4 т.зв. «указа Глави Донецької Народної Республіки Пушиліна Д.В. № 31 от 22.02.2022 «О призыве граждан 1995-2004 годов рождения на военную службу по мобилизации», передбачено (мовою оригіналу) «направить призывников для прохождения военной службы по мобилизации в резерв Командования Народной милиции Донецької Народної Республіки».

Також т.зв. Указом «Глави ДНР» № 94 від 19.03.2022 «О внесении изменений в Указ Главы ДНР от 22 февраля 2022 года № 30 «О специальных формированиях» збільшено граничний вік мобілізованих чоловіків до спеціальних формувань з 18 до 65 років. До виконання цих наказів представниками окупаційної адміністрації РФ залучено вищевказані т.зв. «военные комиссариаты ДНР».

Крім того, 22.03.2023 створено т.зв. юридичну особу РФ «Федеральное казенное учреждение «Военный комиссариат Донецької Народної Республіки»» (юридична адреса: 283005, Донецька Народна Республіка, г. Донецьк, ул. Буковинская, д.2) та у подальшому т.зв. «указом Глави ДНР» № 221 від 14.05.2024 «Об упразднении (о ликвидации) Управления Народной милиции Донецької Народної Республіки» розпочато процедуру ліквідації структурних підрозділів т.зв. «военных комиссариатов ДНР», створених у складі т.зв. «народной милиции ДНР».

Так, будучи залученим до протиправної діяльності вищого військово-політичного керівництва РФ, що полягало у підготовці та початку військової операції в Україні з метою окупації території України, шляхом ведення агресивної війни на її території, у тому числі для захоплення, утримання і встановлення контролю над населеними пунктами України, Пушилін Денис Володимирович, 09.05.1981 р.н., розуміючи наявність міжнародного збройного конфлікту, шляхом видання т.зв. «указа Глави ДНР «О проведенні общої мобілізації» № 29 від 19.02.2022, організував здійснення загальної мобілізації чоловічого населення віком від 18 до 55 років на тимчасово окупованій території Донецької області з метою його подальшого залучення до участі у збройній агресії РФ проти України.

Отже, починаючи з 19.02.2022 по теперішній час, Пушилін Д.В., перебуваючи на посаді т.зв. глави ДНР, розуміючи наявність міжнародного конфлікту, на виконання спільного злочинного плану з вищим політичним

керівництвом РФ, видавав та продовжує видавати на даний час, використовуючи свої владні повноваження, юридично нікчемні документи, законність яких не визнається державою Україна – підзаконні нормативні акти «ДНР», зокрема т.зв. «указы Главы Донецкой Народной Республики», на виконання яких «начальники отделов военных комиссариатов ДНР», а також інші невстановлені особи, у порушення ст. ст. 3, 68 Конституції України, ст. ст. 4, 8, 51, 147 Женевської Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 забезпечують проведення загальної примусової мобілізації чоловіків на тимчасово окупованій території Донецької області, які в подальшому, в примусовому порядку, через загрозу застосування «кримінальної відповідальності», передбаченої ст. 388 «Уклонение от прохождения военной и альтернативной гражданской службы» т.зв. «Уголовного кодекса Донецкой Народной Республики», без відповідної бойової підготовки направляються для ведення бойових дій проти України у складі регулярних військ ЗС РФ.

Внаслідок вищевказаних дій Пушилїна Д.В. т.зв. «начальниками отделов военных комиссариатов ДНР» примусово мобілізовано невстановлену кількість громадян України, які мешкали на тимчасово окупованій території Донецької області, серед яких:

[REDACTED] примусово мобілізовані на території міста Горлівка Донецької області;

[REDACTED] примусово мобілізовані на території міста Макіївка Донецької області;

[REDACTED] примусово мобілізовані на території міста Харцизьк Донецької області;

[REDACTED] примусово мобілізовані на території міста Шахтарськ Донецької області;

[REDACTED] примусово мобілізовані на території міста Амвросіївка [REDACTED] примусово мобілізований на території міста Єнакієве Донецької області;

_____ примусово мобілізований на територію міста Сніжне Донецької області;

_____ примусово мобілізовані на територію міста Донецьк.

Враховуючи вищевикладене, Пушилін Денис Володимирович, 09.05.1981 р.н., порушив вимоги ст. ст. 4, 8, 51, 147 Женевської Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, ст. 23 Гаазької конвенції про закони та звичаї війни на суходолі від 18.10.1907.

Таким чином, Пушилін Денис Володимирович, 09.05.1981 р.н., обґрунтовано підозрюється в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчиненого за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України.

Старший слідчий-криміналіст слідчого відділу 2 управління
(з дислокацією у м. Маріуполь Донецької області)
ГУ СБ України в Донецькій та Луганській областях
старший лейтенант юстиції

Ярослав ЖИЖОМА

ПОГОДЖЕНО

Прокурор у кримінальному провадженні –
прокурор відділу процесуального керівництва
та підтримання публічного обвинувачення
управління протидії злочинам,
вчиненими в умовах збройного конфлікту,
Донецької обласної прокуратури

Євгеній ТАРАН

Підозрюваному _____ у відповідності до вимог ст. ст. 20, 276, 277 КПК України повідомлено та роз'яснено права підозрюваного, передбачені наступними нормами чинного законодавства України.

Конституція України

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям.

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його припинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 55. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Стаття 62. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Положення про порядок короткочасного затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину

Стаття 10. Права та обов'язки затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, мають право:

- знати, в чому їх підозрюють;
- вимагати перевірки прокурором правомірності затримання; про заявлену вимогу адміністрація місця тримання затриманих негайно повідомляє прокурора;
- оскаржити дії особи, яка провадить дізнання, слідчого або прокурора, давати пояснення і заявляти клопотання;
- звертатися зі скаргами і заявами в державні органи, громадські організації і до службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Положення;
- користуватися своїм одягом і взуттям, а також іншими необхідними предметами і речами, перелік яких визначається Правилами внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, зобов'язані додержувати вимог цього Положення і Правил внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Закон України «Про попереднє ув'язнення»

Стаття 9. Права осіб, взятих під варту.

Особи, взяті під варту, мають право:

- на захист відповідно до кримінально-процесуального законодавства;
- на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або взяття під варту, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів взяття під варту, оскаржувати їх у суді, отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України, цієї статті та інших прав затриманих або взятих під варту, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (взяття під варту)
- особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника, знайомитися з правилами тримання під вартою;
- на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря

- та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки встановлюється до двох годин;
- одержувати два рази на місяць передачі або посилки та грошові перекази і передачі;
  - купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої необхідності на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети, книги через торговельну мережу на замовлення;
  - користуватися власним одягом і взуттям, мати при собі документи і записи, що стосуються кримінальної справи;
  - користуватися телевізорами, одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки місця попереднього ув'язнення та придбаними через торговельну мережу;
  - відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їх віруванню предметами релігійного культу, виготовленими з малоцінних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у місцях попереднього ув'язнення порядок, а також не обмежуються права інших осіб;
  - на восьмигодинний сон в нічний час, під час якого не допускається залучення до участі в процесуальних та інших діях, за винятком невідкладних випадків;
  - звертатись із скаргами, заявами та листами до державних органів і службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону.

Взяті під варту жінки вправі мати при собі дітей віком до трьох років.

Взяті під варту молоді громадяни (віком від 14 до 28 років) мають право отримувати психолого-педагогічну допомогу спеціалістів центрів соціальних служб для молоді.

Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді взяття під варту в зв'язку з провадженням в іншій справі, тримають відповідно до правил, установлених цим Законом. Одержання цими особами посилок і передач, а так само купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому Виправно-трудовим кодексом України для виду режиму виправно-трудової колонії, призначеного їм Державним департаментом України з питань виконання покарань.

Перелік продуктів харчування і предметів першої необхідності, які забороняється передавати особам, взятим під варту, встановлюється Державним департаментом України з питань виконання покарань. Міністерством оборони України за погодженням з Генеральною прокуратурою України.

Стаття 10. Обов'язки осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, зобов'язані:

- додержуватися порядку, встановленого в місцях попереднього ув'язнення, і виконувати законні вимоги адміністрації;
- дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері;
- бути ввічливими до працівників місця попереднього ув'язнення, а також

поміж собою;

- не вступати в суперечки з представниками адміністрації, не принижувати їх гідність, не протидіяти виконанню ними своїх обов'язків;
- бережливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого майна місця попереднього ув'язнення.

Кримінальний процесуальний кодекс України

Стаття 42. Підозрюваний

Підозрюваний, обвинувачений має право:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого та перед кожним наступним допитом з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, на присутність захисника під час допиту та інших процесуальних дій, на відмову від послуг захисника в будь-який момент кримінального провадження, на отримання послуг захисника за рахунок держави у випадку відсутності коштів на оплату таких послуг;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування, та вимагати відкриття матеріалів;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердились;

18) користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустрічі з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний зобов'язаний:

1) прибувати за викликом до суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це суд;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

На всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право примиритися з потерпілим і укласти угоду про примирення. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження.

Права та обов'язки підозрюваного мені оголошені, роз'яснені і зрозумілі.

Пам'ятку про процесуальні права та обов'язки підозрюваного отримав.

Більш детального роз'яснення кожного із вищевказаних прав підозрюваного не потребую.

Підозрюваний _____

(підпис, ініціали, прізвище)

« ___ » год « ___ » хв « ___ » _____ 2024 року.

Захисник _____

(підпис, ініціали, прізвище)

« ___ » год « ___ » хв « ___ » _____ 2024 року.

***Повідомлення про підозру здійснив,
письмове повідомлення про підозру вручив,
права підозрюваному повідомив та роз'яснив, а також
пам'ятку про процесуальні права підозрюваного вручив:***

Старший слідчий-криміналіст слідчого відділу 2 управління
(з дислокацією у м. Маріуполь Донецької області)

ГУ СБ України в Донецькій та Луганській областях
старший лейтенант юстиції

Ярослав ЖИЖОМА